

Nr 453.

Av herr Dahlén m. fl., i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 74, angående anslag till odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund.*

I proposition nr 74 angående odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund begäres ett reservationsanslag av 53 000 kronor för budgetåret 1953/54. Denna verksamhet ingår som ett led i en allsidig utredning i syfte att vinna ökad kännedom om vilka åtgärder som bör vidtagas för att minska utbredningen av de vanligast förekommande tandsjukdomarna. Såsom departementschefen anför har utredningen begärts av 1939 års riksdag, och medel härför har upprepade gånger beviljats av riksdagen.

De två första etapperna i undersökningen har avsett dels att utreda den tandröteskyddande effekten vid överskott i kosten av olika vitamin- och mineralämnen samt dels sambandet mellan kolhydrater i kosten och tandröta. Enligt medicinalstyrelsen skulle undersökningarna väsentligt ha bidragit till att öka kännedomen om tandrötans orsaker och mekanism. Som motiv för de fortsatta undersökningarna anföres att experimenten rörande tandlossnandets sjukdomar ännu icke hunnit tillfredsställande fullföljas. För detta ändamål ämnar man bl. a. låta patienterna på sjukhuset få olika dietsammansättningar för att se hur dessa påverkar tandlossnandet.

Det torde vara antagbart, att undersökning av detta slag är av praktisk betydelse vid bekämpandet av tandsjukdomarna. Dessa har nått en sådan utbredning i vårt land, att det krävs icke oväsentliga insatser för att effektivt kunna bekämpa dem. Mot syftet i sig självt med undersökningen kan sålunda intet invändas. Däremot uppstår tveksamhet när det gäller att utföra dessa experiment på människor. De personer det här är fråga om kan närmast rubriceras som obildbara sinnesslöa. De har själva inte någon möjlighet att avgöra om de vill vara med om undersökningarna. Såvitt det är bekant tillfrågas inte heller föräldrar eller anhöriga till dem. Det är inte obetydliga ingrepp, som man i vissa fall kommer att göra beträffande den i viss mån avslutade undersökningen, då man sökt att åstadkomma tandröta. Det torde på vetenskapligt håll råda en relativt allmän uppfattning om att vissa slag av infektionssjukdomar och även andra sjukdomar uppstår lättare då tandröta föreligger. Vid de

nu ifrågasatta fortsatta undersökningarna avser man att åstadkomma tandlossning. Vi vågar inte ha någon uppfattning om infektionsriskerna härvidlag men ifrågasätter, om inte sådana kan föreligga. Det må dock vara hur som helst med den saken. Vi ställer oss tveksamma över huvudet taget till lämpligheten av att utföra annat än frivilliga experiment på människor, där man icke kan utesluta att risker för menliga följder kan inträda. Ingrepp måste göras av både läkare och tandläkare, där utgången icke kan vara säker, men sådana ingrepp sker då ett verkligt behov föreligger. Den person, på vilken ingreppet skall göras, lämnar medgivande, eller också, om sådant på grund av sjukdomstillståndet inte kan erhållas, tages kontakt med anhöriga. I detta sammanhang kan man bortse från ingrepp t. ex. enligt barnavårdslagen, som kan ske mot anhörigas avstyrkan.

Som skäl för ett bifall skulle möjligen kunna anföras att om undersökningarna inte skall utföras på detta sätt kommer de att kräva ytterligare kostnader. Enligt vår uppfattning kan detta förhållande dock icke påverka principfrågan. Det saken gäller är om statsmakterna skall medverka till experiment av detta slag och under de här påtalade formerna. För vår del kommer vi till ett nekande svar på denna fråga och föreslår därför att propositionen avslås. Om detta vinner riksdagens bifall förutsätter vi att medicinalstyrelsen icke fortsätter verksamheten med stöd av frivilliga bidrag.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att proposition nr 74 angående anslag till odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund avslås.

Stockholm den 17 mars 1953.

Olle Dahlén.

Gösta Netzén.

Elis Håstad.

Torsten Andersson
i Brämhult.